

Preek over Deuteronomium 6: 1-9 en Matteus 25: 1-13
Ochtenddienst 30 oktober 2011, Schoonhoven.

Gemeente van Christus,

De Occupy-beweging. Mensen die her en der pleinen en parken bezetten om te protesteren tegen een wereld die blindelings de Mammon vereert en dient. De geldgod. Ze zetten hun tentjes op Wall Street in New York. Op het Beursplein in Amsterdam. In Den Haag. In Nijmegen. Doetinchem heeft ook plannen. Staan er al tenten op de Dam in Schoonhoven? (U lacht een beetje?) Ach, de Occupybeweging wordt wereldwijd uitgelachen. Omdat ze wel weten waar ze tegen zijn, maar geen idee hebben waar ze vóór zijn. Omdat ze nauwelijks georganiseerd zijn. Ze hebben alleen een ideaal. Een rechtvaardige, duurzame wereld. Ik heb geen idee of ze iets gaan bereiken. En ik ben zelf geen type dat snel met een spandoek de straat opgaat. Maar ik weet wel dit: er zijn slechtere idealen.

En: ze zijn niet de eersten die **Occupiers**, die *bezettters*.

Eens **bezette** een stelletje losgelaten slaven een stuk land aan de Middellandse zee. (Dat gebeurde trouwens met heel wat meer geweld dan de occupiers toepassen!) Ze namen dat land in bezit... ook vanuit een ideaal: een land, een Beloofd Land waarin ze niet als slaven maar als vrije mensen konden leven. Ze voelden zich gesterkt door hun God, die hen had geholpen uit Egypte te ontsnappen en die hen daarna 40 jaar de hand boven het hoofd hield in de woestijn. Die God had in de loop der jaren nogal wat regels en wetten meegegeven. Maar vlak voordat ze **het land Kanaan in bezit namen** vatte God al die regels samen in een paar 'heilige leuzen,' die ze als een soort mini-spandoekjes op hun voorhoofd en op hun arm moesten binden, en op de deurposten van hun huizen (de *mezoëza*), en als echte spandoeken boven de poorten van de stad. *Hoor Israël, de Heer is onze God, de Heer is de Enige, de Unieke.* Onze God is niet ons geld, niet ons goud, en zeker niet het onbegrensde graaien... Alleen de Heer die ons bevrijd heeft is God. Hij alleen! *Heb daarom Hem lief met hart en ziel en met inzet van al je krachten.*

Mooie woorden. Realistische woorden?

Of wachten we nog altijd op de vervulling van die woorden? Of wachten we nog altijd op de werkelijke intocht in het Beloofde Land. Op de komst van het Koninkrijk van God. Op de wederkomst van de Messias Jezus. Op het Messiaanse bruiloftsfeest. Gerard Reve eindigt een gedicht over de jong gestorven zoon van zijn buurvrouw met de beroemde regels:

Gij weet waarom het is, ik niet.

Dat Koninkrijk van U, weet U wel, wordt dat nog wat?'

Over dat wachten gaat de gelijkenis van de dwaze en de wijze meisjes uit Matteüs 25, met hun lampjes. In deze bekende gelijkenis worden ons twee vormen van 'wachten' getoond.

Dan zal het met het Koninkrijk van de hemel zijn als met tien meisjes die hun olielampen hadden gepakt en erop uittrokken, de bruidegom tegemoet. Omdat de bruidegom op zich liet wachten, werden ze allemaal slaperig en dommelden in.

Die tien meisjes staan voor de wachtende geloofsgemeenschap. Voor de gemeente van Christus, zo u wilt. Het wachten van de gemeente van Christus is positief gekleurd. Het is hopen. Hopen op de komst van de hemelse bruidegom. Het is: hopen op een toekomst waarin er licht, een messiaans licht zal schijnen in de duisternis, zodat de nacht zal wijken. Het is hopen dat er eindelijk eens wat hemelse vrede zal komen op deze aarde.

De tien meisjes staan voor de wachtende geloofsgemeenschap. (Tien is nog steeds het minimale getal dat nodig is voor een synagogedienst – het *minjan*). Maar het wachten valt hen zwaar.

De meisjes worden slaperig, zoals de kerk wel eens duf en slaperig wordt – laten we eerlijk zijn. Tenslotte vallen de meisjes helemaal in slaap, alle tien. Het zelfde woord *slapen* wordt trouwens even later in het MT. Ev. ook gebruikt als verteld wordt hoe de discipelen in slaap vallen in de wijngaard die Getsemané wordt genoemd, in Mat. 26:40. En dan zegt Jezus: *Konden jullie niet één uur met mij waken?* Iedere kerk, iedere gemeente kent slaperige periodes. En dan is er weer een *opwekking* nodig en een *hervormingsbeweging*.

Eén voor één doven de kampjes van de tien meisjes.

Maar dan klinkt middenin de nacht een stem: *'Daar is de bruidegom!'* De meisjes schrikken wakker, ze willen snel hun lampjes weer aansteken om een feestelijke optocht te maken. Maar dan blijkt dat vijf van hen geen reserveolie hebben meegenomen - ze krijgen hun lampjes niet meer aan de praat. Zij worden *dwaas* genoemd. De andere vijf hebben wel extra olie meegenomen. Daar steken ze hun lampjes mee aan, zodat ze met de bruidegom mee kunnen gaan in de feestelijke optocht naar het bruiloftsfeest. Zij worden *wijs* genoemd.

Zo laat de gelijkenis zien dat er twee manieren zijn van 'wachten'.

Je kunt passief wachten. Passief afwachten wat er naar je toe komt.

En je kunt op een actieve manier wachten: werk maken van je verwachting!

Passief afwachten is: Je bent eenzaam, en je wacht de hele dag tot er iemand langskomt. Actief verwachten is: je voelt je eenzaam, maar je verwacht wel wat het leven, en daarom besluit je er zelf op uit te trekken om mensen te ontmoeten.

Wij kunnen de komst of de wederkomst van de messias nooit afdwingen. Wij kunnen hier op aarde geen volmaakte wereld creëren, afdwingen. We kunnen ons wel voorbereiden op de komst van de Messias, door ons leven voor Hem open te stellen, zoveel mogelijk blokkades wegnemen. Zodat onze hemelse bruidegom, als Hij komt, niet voor een donkere en gesloten deur komt te staan. De rabbijnen zeiden: *Iedere dag en ieder uur kan de deur zijn waardoor de messias binnenkomt.* Dat is het verschil tussen de dwaze en de verstandige meisjes. De dwaze hebben een passieve, afwachtende houding aangenomen. De wijze meisjes hebben er rekening mee gehouden dat het wachten wel eens lang zou kunnen gaan duren, en ze hebben zich positief en actief voorbereid. Dat is het verschil tussen lijdzaam *afwachten* en actief *verwachten*.

'Geen ons wat van jullie olie,' vroegen de dwaze meisjes. 'Nee, straks is er nog te weinig voor ons en jullie samen. Zoek liever een verkoper en koop zelf olie,' antwoordden de wijze meisjes. Het is een misverstand van die vijf dwaze meisjes te denken dat ze wel even de levenshouding, de geloofshouding van hun vriendinnen kunnen lenen. Een levenshouding is iets anders dan een kopje suiker. Een kopje suiker kun je lenen van je buurvrouw, of haar krant, of haar pen, of zelfs haar auto. Maar niet haar geloof. 'Buurvrouw, ik heb een slecht bericht van de dokter, leen me even wat geestelijke houvast. Buurvrouw, ik heb het even helemaal gehad met alles en iedereen – doe me even een kopje geloof.' Zo gaat het niet. Al houd je nog zoveel van je kind, je partner, je broer, je zus – je kan niet zomaar wat geloof overhevelen. Geloof is niet iets dat even snel als *fastfood* uit de muur kunt trekken. Geloof, een gelovige houding is iets dat moet groeien, en wortelen, als zaad dat ontkiemt en wortel schiet en langzaam een korenaar wordt. De wijze meisjes hebben zich voorbereid. Ze hebben reserveolie bij zich. Ze hebben zich een gelovige houding eigen gemaakt. Daarom kunnen ze, als het erop aan komt, ook op terugvallen. Maar dat leen je niet zomaar uit.

Terwijl die vijf dwaze meisjes in alle haast, paniekerig, ergens een oliehandelaar uit bed gaan bellen, kunnen de vijf wijze meisjes met de bruidegom mee naar het bruiloftsfeest. Wat later arriveren de dwaze meisjes. Ze kloppen aan. *'Heer, Heer laat ons binnen.'* (*Heer, Heer... We horen in dat dubbele Heer, Heer de echo van Matteüs 7: 21 - Niet iedereen die: 'Heer, Heer' tegen mij zegt, zal het koninkrijk van de hemel binnengaan, alleen wie handelt naar de wil van mijn hemelse Vader.*) De bruidegom antwoordt: *'Ik ken jullie niet.* Het bijbelse *kennen* betekent ook: *een relatie met iemand hebben*, of zelfs: *iemand liefhebben*. Die bruidegom zegt eigenlijk: 'Er bestaat geen band meer tussen ons, en daarom heeft het geen zin om jullie binnen te laten.' Jezus sluit de gelijkenis dan af met de woorden: *'Wees dus waakzaam, want jullie weten niet op welke dag en op welk tijdstip de hij (de bruidegom, de messias) komt.'* Iedere dag en ieder uur kan de deur zijn waardoor de messias binnenkomt. *Leef* alsof ieder uur de deur is waardoor de Messias binnentreedt.

De **Occupy-beweging**, met hun tentjes en vage plannen. Wie weet wat ze in beweging zetten. Ze zijn wel waakzaam. Alert. Waar schuilen de gevaren die deze wereld bedreigen? Waar de kansen? Welke keuzes maken we wel of niet? . Ze zetten ons aan het denken. Over onze eigen levenshouding. Over onze geloofshouding. De vraag is wel: Hoelang houden ze het vol, in hun tentjes, met de winter voor de deur?

In zekere zin is de kerk is *ook* een Occupy-beweging, al een paar duizend jaar lang. Als kerk bezetten wij her en der stukjes van deze aarde ... om een plaats voor God en Zijn toekomst vrij te houden in de wereld. Om de een of ander reden houden we dat al een bijna tweeduizend jaar vol. En de synagoge al drieduizend jaar. Blijkbaar houden we al die jaren als verwachtende gemeente onze olievoorraad op peil. Hoe? Door ons te blijven richten op het horen en gehoorzamen van Gods Woord: *Hoor, Israël, de Heer, onze Gods de enige! Heb hem daarom lief met hart en ziel en met inzet van al uw krachten.* Door ons te blijven richten op Christus, die ons leerde om niet *afwachtend* maar *verwachtend* in het leven te staan. En door ons in lied en gebed telkens weer open te stellen voor de Geest. Dat is onze olie, onze brandstof bij uitstek: de heilige Geest die ons de kracht geeft om het wachten op de komst van het Koninkrijk vol te houden. Vaclav Havel, de Tsjechische dissident die na de val van de muur de Tsjechische president werd, schreef een gedicht over de hoop waarin we deze levenshouding kunnen herkennen.

Weg van de Hoop

Diep in onszelf dragen we hoop:
als dat niet het geval is,
is er geen hoop.

Hoop is de kwaliteit van de ziel
en hangt niet af
van wat er in de wereld gebeurt.
Hoop is niet voorspellen of vooruitzien.
het is een gerichtheid van de geest,
een gerichtheid van het hart,
voorbij de horizon verankerd.

Hoop
in deze diepe en krachtige betekenis
is niet hetzelfde als vreugde
omdat alles goed gaat
of bereidheid je in te zetten
voor wat succes heeft.

Hoop is ergens voor werken
omdat het goed is,
niet alleen omdat het kans van slagen heeft.
Hoop is niet hetzelfde als optimisme,
evenmin de overtuiging
dat iets goed zal aflopen.
Wel de zekerheid dat iets zinvol is
afgezien van de afloop,
het resultaat.

Amen.

Ds. Frans-Willem Verbaas